

TARTALOM.

I. Költemények.

	Oldal
Bizzatok, bizzatok. Murányi Sándor	5
Ki mint vet, úgy arat. Tarcsafalvi Albert	19
Arany szabályok. Tarcsafalvi Albert	35
Jézus. Tarcsafalvi Albert	73
Boros Ella kisasszonynak. Murányi Sándor	88
Emlékezés Bocskairól. Tarcsafalvi Albert	86
Gyermekeimhez. Rédiger Géza	88
A csergő óra. Rédiger Ödön	89
A serkentő óra. Aranyosrákosi Székely S.	90
Kórházban. Rédiger Géza	91
Rédiger emlékezete. P. Szentmártoni B.	92
Isten áld meg a magyart. Murányi F. S.	123
Mondják . . . Székely György	131
Sírató. Tarcsafalvi Albert	136
Deák Ferencz. Péterfi Sándor	139
Extásis. Szabó Károly	146
A bujdosókról. Székely Sándor	175

II. Vallásos és erkölcsi tárgyú közlemények.

Uj év, uj munka. Szerkesztőség	1
Egyházunkhoz való törhetlen hűség. P. Kozma Flóra	5
A kitagadott. Deák Miklós	9
Apró történetek. Tarcsafalvi Albert	12
Imádkozzál és golgozzál. Mózes Mihály	25
A gazdag ur és a szegény mesterember	37
Apró történetek. Tarcsafalvi Albert	55
Ima. Dombi János, Fazakas Lajos	70 187
Az iszákosságról. Dr. Pázsint	79
Ima a Bocskai emlékünnepen 1906. máj. 20. Dr. Boros Gy.	85
Áldott égi Atya	102
Szózat a vasárnapi iskola érdekében. Dr. Boros György	103
Beszéd. Dr. Boros György	104
Néhány szó a lelkiismeretről. Rudolf Lajos	105
Kik tanítsák a vallást az elemi is.-ban. Pálfi Ákos	107

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI Dr. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 koronát fizetnek.

~

Minden pénz Gálf Lőrincz egyll. pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések jár-
tányos árban főlvétetnek. — Kéziratokat nem
adunk vissza.

Uj év, uj munka.

„A ki nem dolgozik, ne is egyék“. Ezt tartja egy népies közmondás. Mi azt így mondanók, a ki nem dolgozik, annak nem esik jól az éttele. Az élet savát, borsát a munka adja meg. A mely szerszámot nem használunk, azt megeszi a rozsda.

Jaj annak az embernek, a kinek jó drágán megszerzett portékái ott pusztulnak a szemétben, pókháló alatt, vagy az ajtó sarkánál.

Van-e az embernek drágább portékája az észnél és az értelemnél? Ezeket a nagy mesterek: a szülők, a tanítók és a papok sok gonddal oda mivelték, hogy jó hasznukat lehetne venni. Ámde most, hogy a rendes mezei és kerti munka szünetel az únalom pókja megkönyékezi, befonja az emberi elmét s leköti a szozgalom szárnyait.

Némelyik ember úgy akar megmenekülni, hogy elmegy a korcsmába, mert ott a jó czimborákkal jól eltelik az idő. Csak az a baj, hogy ezt az időöltést nem adják ingyen. Igaz, hogy hát egy deczi pálinka, vagy bor nem a világ, de a tél hosszú, s ha minden héten csak négyszer kerülünk oda, akkor is, három hónap alatt felgyül épen 50-re, s ha mindenik alkalommal csak 10 fillért költünk italra, vagy kártyára, épen 5 koronánk ég oda, ha valami baj nem éri a korcsmáros krétáját, mert akkor könnyen nőhet kétszer annyira is. Mi azt mondjuk, hogy nincsen olyan falu, hol a férfiak és legények fele része a téli három hónap alatt csak 5 koronát költene korcsmára. Ennél

jóval többet költenek még a mérsékelték is. A kiknek módjukban áll, járjanak utána s mi készek vagyunk beismerni tévedésünket itt ezen a helyen.

Honnan, honnan nem, pénz bőven van, s kell is hogy legyen ott, ahol dolgoznak, s most a székelyek sem panaszkodhatnak, hogy nincs, a ki gondoskodik róluk.

Mi is munkára hívjuk föl kedves olvasóinkat s főképpen székely testvéreinket. A téli csöndes órákban munkáljuk lelkünk kertjeit és ugarait. A *gazdasági ismeretek* sok jó, olcsó könyvbe össze vannak foglalva, s mindenik jóra való falu könyvtárában megkaphatók. *Az egészség* megtartásáról is gondoskodik sok jó lap és könyv. *Hazafias érzésünknek* legfőbb orvosai Petőfi, Arany. Jókai. Egy versökben annyi érzés, annyi honfi bánat és öröm, hogy szívünket megtöltik egy egész napra. *Vallásos gondolatainkat* sem hagyhatjuk táplálék nélkül, Vegyük elé a bibliánkat s olvassuk el Márk evangéliumát, vagy a zsoltárokat, vagy a szent históriákat, a Mózes, vagy Jozsue, a birák, vagy a Királyok könyvéből. Több egy óra ezekkel, mint egy hét ezek nélkül.

Ebbe a lelki munkába foglaljuk bele a mi közös barátunkat az Unitárius Közlönyt is. Ő olyan mint az a hűséges jóbarát, a ki nemcsak egy dologban, hanem mindenben mellettünk áll, megmondja a mit tudni akarunk s elmullattat, ha unalom környékez. Most a téli időre a régi köntösben marad ugyan, de a falusi emberek kedvében igyekszik járni. Meg is mondjuk nyíltan, hogy *minden jó házhoz be akar jutni*. Minden asztalnak diszére akar válni. Mindenkitől meghallgatást kér és bizik a székely vendégszeretben, hogy sohol sem mutatnak ajtót neki, mert hiszen négyszeri okos tanácsért, jó mulattatásért és tanításért összesen csak 40 fillért kíván.

Az Unitárius Közlöny régi olvasói ne gondolják, hogy róluk megfeledkezünk. Mi a régi jó barátságért mindenre készek vagyunk. Ha új barátokat is akarunk szerezni, annak csak örvendjenek, s törekvésünkben segítsenek, mert több kéz, hamar kész. Ha a most meglevő és csaknem két ezer olvasó mellé még annyit nyerünk, kétszerte erősebbek leszünk, s mind többet és jobbat fogunk nyújtani. Régi olvasóink vegyék fontolóra

a következőket: a téli négy számot 40 fillérért a papok, tanítók és egyleti tagok útján megküldjük, ha legalább tíz példányt rendelnek egy czimre. Minden gyűjtőnek, a ki 20 példányt rendel, a ki 40 pld. 43, a ki 100 pld. 110 számot küldünk.

Egyleti rendes tagoknak az Unitárius Közlönyt a Nők Világával együtt 2 koronáért 5 évi kötelezettséggel, előfizetőknek 2 K. 40 fillérért egész évre megküldjük.

Tehát az új évvel új munkát végezzünk!

Kolozsvár, 1905. decz. 20.

Szerkesztőség.

Bizzatok, bizzatok!

Mikor az a csillag, Bethlehem csillaga,
Napkelet egén nagy fénynyel felragyoga,
Mennyei seregek sokasága ajkán
Zendült az örömhír, szájról-szájra adván:
»Békesség e földön, szelid jóakarát« —
S a megváltás műve diadalmat arat.

S szállt az ének tova tűnő száza, ezre . . .
S az a *Világosság* sötét éjbe veszve.
Nem jött el a földön az *Ó* menyországa,
A milliók többjén békétlenség átka.
A mire várt. miért epedve sóvárga:
A nagy vetés után nem lett aratása.

Jött a *mi* időnk is. Ezer éve annak,
Hogy itt hazát adott Isten a magyarnak.
S állunk érte örök titáni harczokban,
Lábunk alatt a föld pusztul egyre jobban.
A Kanaán földje, melyet szerzénk vérrel,
Lakóját nem bírja táplálni kenyérrel.

Akasztván nyakába a koldus tarisznyát
Új hazát keresni száll a tengeren át.
A puszták, a bérczek, az erdők, a rónák,
A bujdosót vissza hiába zokogják.
Megy, tele gond s búval, csüggedt reményekkel,
Hogy a hontalanság földjén epedjen el.

Előveszi majd *ott* honi furulyáját,
Hogy visszaálmódja elhagyott hazáját.

Sirhat . . . sirhat az a furulyaszó — oh de
 ^ délibáb, a nyáj, nem lesz az sehol se
 Ünndp lesz. Vasárnap . . Imát mormol ajka . . .
 Messze . . . messze . . . bűg egy kis falu harangja

Virágmező nyilik ott is körülötte,
 Egy-egy madárdal is megszólal fölötte
 Könny szökik szemébe. *Más vidék* virága,
 Szebben zengő dalok az ő lelki álma :
 Aratóból vigan hazatérő vagy a
 Téli estéken a fonóányok dala.

— Mintha még az ég is, nem az az ég volna,
 Idegen csillagok ragyognak le róla.
 Nyári éjszakákon a pásztortűz mellett,
 Nem ezek fényénél álmodott szerelmet.
 Nincs ott árvalányhaj . . rozsmaringos ablak . . .
 Édes-bús éneke »Repülj fecském« dalnak.

Az ősök sirjai süppedeznek mélyre
 Elfeledve az ott porladók erénye.
 Azok a szép régi fenséges eszmények,
 A lelkekben mintha többé nem élnének . . .
 A *Zrínyik, Rákócziak, Arad* tizenhároma
 Hazaszeretete nem hevítnek már ma . . .

Oh én édes népem, elmélkedhetsz rajta
 Sok nagy erényednek hogy mi lett jutalma?
 Egykor . . . több százon át — bőven ontva véred —
 A kereszt dicsfényét dicsóséggel védted,
 S dülva szép hazád — mig rabigába hajtá —
Keresztény pogánynép tette sivataggá.

Rohannak az évek örök törvény útján,
 A világ sorja is majd jóra fordul tán.
 Véget érnek mind e rettenetes évek,
 Bethlehem csillaga nem hiába fénylett.
 Új idők szellője hordja szét a magot,
 Lesz még aratás . . . csak bizzatok, bizzatok!

Bizzatok ama szent, amaz örök *Egyben*,
 Ki velünk volt annyi Go gotán, kereszten . . .
 Térj hozzánk oh Uram, maradj közelünkben,
 Erősíts haza- és hitszeretettünkben!

Az esztendők után, amelyekben annyi
Nyomort látunk — jövel, jövel vigaszt adni.

E föld vérünk földje . . . bár olykor mostoha —
Ne légyen ékesség, áldás nélkül soha.
Láttasd a te dolgod dicsőségben, fényben,
Hogy a *magyar* csak *itt* boldoguljon, éljen.
Mert lehetünk földi javakban gazdagok,
De hazátlan sehol és soha boldogok!

* * *

Ne engedd, hogy legyünk pusztulók, veszendők . . .
Oh adj Uram mindig boldog *új esztendőt!*

Murányi Sándor.

Egyházunkhoz való törhetlen hűség.

(Unitárius népünkhez !)

Nemrégem egy összejövetelem azt hallottam, hogy az erdélyi unitárius nép között folyton akadnak olyanok, kik térnek át más egyházhoz!

Világért sem akarnék azokhoz tartozni, kik azt hirdetik, hogy csak a *saját* egyházuk jó és igaz; hiszen éppen az unitárius egyház tanítja legjobban, hogy *minden* egyház tiszteletre méltó s egy bizonyos tekintetben egyformán jó és igaz; mert ha másképp fogja is fel és másképp hirdeti is az igazságot mint mi — mégis csak *annak* szolgálatában kíván állni, s már ezáltal feltétlen tiszteletet érdemel!

Hanem azután a már más kérdés, hogy melyik egyház áll csakugyan *legközelebb* az igazsághoz és e szerint melyiknek van a legnagyobb befolyása arra nézve, hogy gondolatainkkal és az *ebből származó cselekedeteinkkel* mi is minél jobban megközelíthessük az igazságot — vagyis a legemberibb, legegyszerűbb, legigazságosabb és legjózanabb életet élhessük hazánk javára.

A mi nézetünk szerint ez az Istentől megáldott egyház, a mi egyszerű, igazságokat hirdető *unitárius* egyházunk; mert ezek az egyszerű igazságok megegyeznek azokkal a gondolatokkal és tanokkal, melyeket a világ *legnagyobb* gondolkodói, emberbarátai, tudósai és jóltevői hirdettek, kik *Krisztus Urunk nagy lelkét és tanításait, beszédeit legjobban megértették.*

A nagy világban élő, sokat tanult és tapasztalt, irodalmat és bölcsészetet ismerő emberekre nézve szinte nem oly nélkülözhetetlen egyházunk tanítása és *felvilágosító ereje*, mint külö-

nösen a világról keveset tudó, egyszerűbb tanulmányu népre nézve, mely reggeltől-estig két kezével végzi az Istentől rendelt fáradságos szent munkát, s *egyedüli tanítója*, vezetője, szellemi táplálója és vigasztalója a *vasárnapi Isteutisztelet*, melyre kis templomának harangja hivatgatja őt szeretettel!

Minden templom Istennek háza és Istennek áldása; de milyen különös áldás az a templom, mely a fáradságos munkát végző, értelmes magyar népünket úgy megtiszteli, hogy *ugyanolyan* értelmes, világos, egyenes nézetű gondolatokban és tanításokban részesíti azt, mint a milyenekhez a más vallásu uriosztály sokszor csak *nagy tanulmányok és drága könyvek útján juthat!*

Es most ismeretlenül is Hozzá-
tok fordulok kedves vidéki munká-
stestvérek, — ha ugyan ke-
zeitekbe veszitek és elolvassátok
szerény soraimat! A sors, vagyis
az Isten beláthatatlan akarata

egy sem egyformán osztja számunkra a vagyont, jóllétet, czimet, erőt és egészséget! Ti többet és fáradságosabban dolgoztok s talán szűkebben vagytok az anyagiakban: pénzben és eledelben; de az Istennek szabad ege alatt dolgozva, annak levegője, fája, lombja és virágja, bizonyára jó erőt, egészséget és tiszta erkölcsöt biztosított számotokra; mi városiak talán nagyobb kényelemben, jobb lakásban és több élélmí szerrel birunk, de dolgainkat zárt falak között, fülledt levegőben, fejfájással és egyéb nyomorusággal, rossz kedélylyel végezzük s nem győzünk néhányan aggódni és azon *dolgozni*, szóval irással és pénzzel — hogy a városi testvérek nagyobb része a nagy drágaság és különféle veszedelmek miatt *anyagilag* (vagyonilag) és *erkölcsileg* (tisztesség dolgában) tönkre ne menjenek! Szóval nem csak munkánk különböző, de még örömeink és bánataink is mások!

Hanem *egy közös* szent joggal csakugyan birunk mindnyáján, melyet soha senki el nem disputálhat tőlünk! Ez az igazság *megismerése* és ennek tovább és tovább való plántálása. Hogy ha már nem lehetünk egyenlők rangban, vagyonban, munkában, egészségben, örömben és bánatban — *egyenlők* lehessünk a *Krisztus felvilágosító tudományában!*

Ne dobjátok hát el magatoktól könnyelműen e szent örök-

PERCZELNÉ, KOZMA FLÓRA.

Nevem Kormos Zsigmondné volt . . . Valamikor nekem is hozott virágot a tavasz. Fölöttem is dalolt a madár. Az én szívem is benépesült vágyakkal, édes reményekkel. Viruló ifjúsággal mentem Kormos Zsigmondhoz.

Férjem hajlékában már anyai hivatás várt reám. Első házasságából való két árva gyermekének gondozása nehezült gyenge vállaimra. Oh, milyen édes teher volt! Ha a nappali munka kifárasztott: éjjel varrtam reájuk. Kezem öltött. Szemem rajtuk csüngött. Megakartam érni egyet, azt, hogy az én kis árváim elmondhassák: „Édes apánk! milyen jó, hogy haza hoztad áldott jó anyánkat! Ez ő! Ez ő!

És megértem

Oh, szívárványos szép életem, miért nem maradhattam én mindig ilyen mostoha! . . . De édesanya lett belőlem. Ezzel kezdődött az én boldogtalanságom. Pedig érzek mindent, mit anya érezhet. Lehajlok lélekzetéig. Beszélgetek vele, mintha ébren volna. Kitárom karjaimat, mintha felém repesne, Hallani vélem, midőn kedves gyagyogással mondja: Édes anyám! Neki nyujtom a legizletesebb iatatot. Gyenge vagyok, de szembe szállnék bármily veszélylyel, hogy őt védhessem. Megtudnék halni érte, helyette.

És mégis, oh szent anyai érzés, miért ösmertelek meg téged? Hiszen veled kezdődött az én boldogtalanságom!

Akkor, mikor gyermekemet keblemre öleltem; mikor büszke önérzettel apja előtt felmutattam: ime, egy újabb lomb, a te élted fáján! — Akkor lett eltemetve az én boldogságom.

Még a bölcsőben voltál, mikor édes apád hidegen elfordult tőled, soha egy jó szót nem szólott hozzád. A bánat gyötört, mert nem tudtam mi az oka apád haragjának. De türtem szótlánul mert szerettem őt és imádtalak titeket, három szép fiamat. Egyszer vége szakadt a csendességnek és az én boldogságomnak Apátok ittas fővel jött haza. Rám támadott, szörnyű átkot mondott életemre, a tiedre is. Én sirtam, zokogtam és így imádkoztam:

— Isten, Isten! Ne hallgasd meg e szörnyű beszédet, hanem inkább változtasd az átkot áldássá annak feje felett, ki az anyának szívét így szaggatja szét! Szálljon az én elvakult férjem fejére isteni áldásod!

Az apa átka és az anya imája összetalálkoztak. Vajjon melyiket hallgatja meg az Isten? . . .

* * *

Kormos Zsigmondnak nincs soha egy szelid szava élete párjához. Átka mindennapos. Kigyónak nevezi a szelid galambot. Miért? . . .

Mert a Kormos-familia minden tagja barna s ez a gyermek szöke. Ezért kakukk fiu.

Nem csoda, ha szegény anya hervadt, ha élte fája mindennap lehullatott egy-egy lombot, egy-egy levelet. Mindennap hallotta az elvakult férj istentelen átkát, rettentő parancsát.

Kormos Zsigmondné nem bírta tovább a megaláztatást. Mikor fia születése után tizenegyedszer hullott a fa lombja, eltasztva, kikergetve a férje házából, más helyre költözött. Hiába volt távol. Ott is hallotta a kegyetlen vádat

— Gyermekem! édes Lajosom — szólítá fiát Kormos Zsigmondné — olyan gyenge vagyok. Fejem szédül, lábam gyenge. Nem tudok járni. Hívd ide a papot. Mondani valóm van.

— Tisztelendő atyám! Érzem, hogy a hulló levéllel le hullok magam is. A gyanu, az alaptalan vád megölte lelkemet. Pedig esküszöm az élő Istenre, hogy a Kormos Zsigmond nevére én nem hoztam gyaláztatot. Ez a gyermek az övé, én ma-holnap a menyeei bíró előtt állok. Miért ne vallám be, ha tévedtem, hisz az előtt, ki igazán ítél, ugy sem lehet eltitkolni semmit. Ha meghalok: erősítse meg ártatlanságomat, hogy ez a gyermek, az én drága fiam, ok nélkül ne hordozza azt a csúf bélyeget.

Még csak kevés ideig fárasztom. Itt van száz korona. 15 év óta gyarapítgatom abból a menyasszonyi ajándékból, melyet akkor kaptam, mikor Kormos Zsigmonddal kötöttem össze sorsomat. Olyan régen szemlélem csonka tornyunkat. Olyan régen várom, ha felépülhetne, hogy abban szóljon Istenünk tiszteletére a harang. Én elvetem a magot, hátha egyszer lesz aratása! Hiszen én olyan sokszor hallottam imádkozó társaimmal a tisztelendő ur szájából, hogy „*a jó kedvű adakozót szereti az Isten.*“

Tisztelendő ur! ha hiszen nekem, e szerencsétlen gyermekemért koporsóm felett, erősítse meg ártatlanságomat.

Elaludt. Harmadnapra eltemették. És az áldott lélek Kormos Zsigmondtól csak egy gyalultatlan koporsót érdemelt. Sokan azt mondták: az is kár neki. A kíváncsiság oda vitte a temetésre az egész gyülekezetet. Tudni akarták: vajjon mit beszélhet a pap e hűtlen felett, ki gyaláztatot hozott a Kormos nevére.

Ezt beszélte: Gyöngy voltál a sötét porban. Angyal, az ördögök között. Ezt beszélte: Vessen bár követ reád az egész

világ, én felállok melletted, tanu leszek Isten és emberek előtt, hogy ártatlan voltál! Aldás te reád!

E beszéd miatt Kormos Zsigmond nagyon sokáig még csak nem is köszönt a papnak.

* * *

Kormos Zsigmond a temetés után az előjárásnál ilyen írást csinált: Adom tudtára mindenkinek, hogy a mai naptól kezdve összes mindenem első házasságomból született két fiamra száll. Több gyermekem nincs! A harmadik nem az enyém, annak nem tartozom apai örökséggel. Legtovább azzal a kívánsággal, hogy verje meg az Isten nevem bitorlóját, kinek ezennel megtiltom, hogy nevemet viselje. Legyen ő Fehér Lajos, anyja után, kit Fehér Ilonának hívtak.

Kormos Zsigmond! ne ird alá e végrendeletet, hátha az átok a te fejedre száll, hátha azokban csalatkozol, kiket legjobban szeretsz! . . .

Kormos Zsigmond aláírta. A kitagadott fiut — Fehér Lajost, a pap vette magához. Ott talált édes otthont, oltalmat.

Kormos Zsigmond a végrendelettel haza sietett.

— Fiaim! ez írás szerint nevem és vagyonom örökösei ti vagytok. Ökröm nektek szánt. Földem nektek terem. Annak a másíknak semmit sem adok. Ma egyik, holnap a másik gondoskodik rólam. Kenyerem és ruházatom ti álljátok ki. Tudom, hogy a Kormos fiukat nem kell tanítani arra, hogy kell megbecsülni édes apjukat.

Kormos Zsigmond boldog volt, hogy az a cudar, az a szégyen bélyeg a vagyonából kizáratott. Elfeledte, hogy egész életében szelet vetett és vihárt arathat Földi vagyonában, világi szerencsében felfuvalkodva nem tudott Istenről. A buzgó hivek seregiben sohasem imádkozott. Gyermekai is követték nyomait. Mikor a harangok édes csengő nyelve másokat Isten házába szólított, azok a lélek- és vagyonvesztés ördögi tanyáján, a korcsmán dorbézoltak. Az apa gyűjtött. A fiuk elpazarolták. Mentek a lejtőn lefelé.

Csak egy kis zsellér házuk volt még. Rosz fedele, omlott oldala, alig nyujtott oltalmat a zugó szél ellen. Abba költözött a Kormos család. Es az apát a fiuk tartották, nem kenyérrel, hanem gorombasággal, ütlegekkel. Az a felpanaszolt falat, melyet néha-néha neki dobtak, olyan keserű volt, hogy majd megfulladt tőle. Ha fázott, fiai szemébe mondták: fujjon a markába!

Hát Kormos Zsigmond úgy tett. Fujt a markába és javitgatta a ház fedelét. Vesztére tette ezt is. Lezuhant a háztetőről s kezét, lábát törte.

Ott fetrengett a fagyos, hideg sárban. Nem volt ki fel-emelje. Akkor is a dorbézoló fiait küldötték a mozdulatlanul fekvő apához. Az egyik a másikra vetett és nem ment egyik sem. Az ital mellett szépen megegyeztek abban, hogy apjuk jobb ha meghal, legalább nem lesz gondjuk rá.

És ezek az ő édes fiai, büszkeségei voltak.

Kormos Zsigmond! te szegény apa: veszed-e észre, hogy az átok téged fogott meg? Te megtagadtad fiadat. Fiaid megtagadtak téged.

Ki áll most melletted? Látod mindenki elhagyott! El! De mégsem. Egy ifju lelkenedezve fut. Tépi le rólad véres ruhádat, tisztára mossa véres homlokodat, megigazitja fejed alját, vízzel borogatja összetört tagodat.

Ösmered-e ki ez? Lám »édes fiad« még meg sem néztek téged és ez a megátkozott, kitagadott, itt melletted áll, imádkozik... ából s éltével tartaná meg szomorú éltedet. Ösmered-e ki ez?

— Lajos! ne tégy velem annyi jót. Pirulva veszem el a kezedből a nekem nyújtott falatot, pedig tudom, hogy szívesen adod. Szeretném felszaggatni heggedő sebeimet, pedig tudom, felgyógyulásom óhajtod. Látod, kiket keblemen melengtettem... azok elhagytak s te, kinek én öltem meg a szívét: belém lehelnéd saját éltedet.

Miért teszed, miért nem fizetsz érdemem szerint?...

— Miért?... Mert... nekem nem azt kell néznom, hogy te mit cselekedtél velem, hanem azt, hogy nekem mit kell cselekednem veled. Oh, ne ellenezd, hogy benned gyermeki szeretettel szeressem apámat, hogy benned ápolhassam az én szerencsétlen apámat. Én tudom, hogy az vagy. Anyám mondotta. Haldoklása pillanatában is arra kért: Édes apádat tiszteld, hogy Isten áldását vehesd! És én nem azért teszem, hogy téged, a szerencsétlent ápolva, a jótettek könyvében jegyezzen nekem az Úrnak angyala, hanem azért, mert anyám mondotta, az az édes, az a kedves, kinek emlékéért el nem mossák keblemből a rohauó esztendők. Ő mondotta és ő sohasem hazudott. Apám! gyermeked áll előtted. Gyógyulj meg. Karod nincs. Én dolgozok, helyetted! Lábad sincs. Én leszek lábad! Fiaid sincsenek. Én leszek fiad! Kellek-e?

— Fiam! hát nem utálod apádat? Fiam! Te vagy az én karom. Jer ölelj meg!

— Fiam, Fehér Lajos! Oh, de jó, hogy nem vagy Kormos Lajos, kormos, szennyes, mint a másik kettő! — Isten, irgalmas Isten, adjad, hogy örömben, bánatomban megrepedjen az én

szivem. Örömben, hogy te az enyém vagy és bánatomban, hogy neked semmit sem adhatok, mert . . . mert nekem semmim sincs . . . csak egy sirkőre való az anyád tejéhez.

Édes fiam. Kormos Zsigmond kér: Vigy ki engem anyád sirhalmához. Vigy ki! Nem lesz pihenésem, míg oda nem jutok.

Kibicegtek. A bomlott siron térdepelve így beszélgetett Kormos Zsigmond:

Fehér Ilona! Itt van, ki megtörte hófehér lelkedet. Fehér Ilona, ébredj csak egy szóra! A vezeklő bűnös kér, ne taszíts el, irgalmazz, kegyelmezz! Halld meg szavam égi honodban: gyöngy voltál a sötét porban, angyal a roszak között! Én beszélem, én hirdetem az egész világnak, hogy ártatlan voltál. Egy fiam van: a te fiad. Annak is a lelke hófehér, mint neked. Fehér Ilona! meg tudsz-e bocsátani a te gyilkosodnak:

Kormos Zsigmond tisztán hallotta a sirlakó szavát: megbocsátott.

Deák Miklós.

Apró történetek.

I.

Búbos öreg tyuk-néni kapargál a szemétben. Körül-körül tekint, hogy innen-onnan egy kis morzsa, buzaszem nem hull-e elébe a gazdasszony kegyelméből? — Vékonynak találja az áldást s még keservesebben fog a kapargálásba.

— Mit kapargál nénikém? — kérdi egy irambák jérce a szomszéd udvarról.

— Keresem az igazságot, de nem találok. S azzal még keményebben kezdi a szemetet szétrugdolni.

— Pedig az igazság közöttük van nénikém.

— Már hogy is ne volna! Hiszen láthatod hugocskám, hogy gazdád udvarában minden bőven van, mit szem és száj kíván. Aranyárga kukoricacsövek a padláson, acélos buzaszemek és . . .

— No és? . . . : Kegyelmeteknél szűken van ugyebár?

Erre aztán a kis jérce olyan jóízűen kezdett karicsálni, hogy a tyuknéni szinte megpukkadt mérgében.

— Ne csufolódj te, te . . . szemtelen!

— Édes néni, nem csufolódom. Csak azt akartam mondani, hogy ez az igazság. Mert hát az én gazdám és asszonyom keresményeiket megtakarítják. Terményeikből egy szem sem vándorol a zsidóhoz, meg a boltba. Ezért jut is marad is. Kegyelmedeknél pedig ürül a hambár, telik a korsó . . .

— No, erre nem is gondoltam. Csakugyan mondasz valamit. De hát most már hol keressem én az igazságot? . . .

— Azt ne is keresse. Közöttünk van, csak a pálinkás korától nem lehet látni.

Szegény bubos tyuknéni, erre félbe hagyta a kapargálást és elmélkedett a sorsa felett. Nincs szem, nincs morzsa, éhen kell pusztulni. Azonban nemsokára jött Rebi háziasszonyság, nyakon csipte a nénikét s beállított vele Mózes zsidóhoz

Ezóta aztán a Rebi asszonyság udvarán a megmaradt egyetlen sárga tyuk keresi az igazságot, valószínűleg hasonló sikerrel. A szomszéd kakas szava pedig olyan panaszosan hallatszik: Kukururu, kukururu! . . .

II.

— Jancsi, ettél már ma?

— Nem én, mostanig még csak dolgoztam. És te?

— Én már régen reggeliztem, dolgozni majd ebéd után szándékozom.

A tiszteletes, ki hallotta Jancsi és Gyuri fenti párbeszédét, így szól tanító barátjának:

— A két fiatal gazda közül most Gyurinak van szép telke és háza, Jancsi pedig zsellérházban lakik. Meglásd, hogy tiz év múlva Jancsi lakik saját házában s Gyuri kerül zsellérházba. Tartsuk számon! . . .

Tarcsafalvi Albert.

A Dávid Ferencz Egyletből.

Kolozsvárt a Dávid Ferencz új kísérlete, folytatólagos előadásokkal, fényesen sikerül. Dr. Boros György három előadása: a magyar biblia; az ó és új testamentum; Jézus élete, a három első evangélium alapján mindig megtöltötte a disztermet s a tárgyak mindenkiben nagy érdeklődést ébresztettek és sok ismeretet terjesztettek. A közönség hálás volt az előadónak s azzal a reménnyel távozott, hogy majd még többet is hallhat. Versényi György tanár és Tarcsafalvi Albert költeménye kellemesen lepte meg a hallgatóságot. Az elsőt szerző, a másikat Taar Géza papnövendék szavalta nagy elismerés mellett. Molnár Kálmán papnövendék Ábrányi Emiltől szavalta: Keresem az Istent. Meghatotta a közönséget. A papnövendékek énekkara most is kitűnt szép énekeivel. Az elnöki tisztet két ízben Mikó Imre alelnök ur, Ferencz József püspök ur teljesítette.

A budapesti Dávid Ferencz Egyletnek dec 9-én ismét egy harmonikus szép estéje volt. Köszönhetjük ezt úgy a szerep-

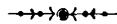
lőknnek. kik nevükkel és működésükkel tartalmat adnak élvezetes műsorainknak; valamint a nagyközönségnek, a ki érti és méltányolja a mi ügyünket, s minden alkalommal szívesen keresi fel szerény templomunkat. Most is annyian voltak, hogy a szolgálattévő lelkésznek se jutott hely. És pedig olyan válogatott intelligens közöcség, hogy bármely művész-estnek becsületére válnék.

A műsor gerincét áldott lelkü alelnökünk, *Perczelné* Kozma Flóra felolvasása képezte. A mai zavaros és békétlen időszakban, az evangelium nevelő, *egyéni séget* és céltudatos működést fejlesztő, türelmet eszközlő, *philosophiai* erejére mutat rá, mint *a XX. század, hatalmas, de békés fegyverére*. Fejtegeti, hogy ezt az erőt elsősorban a szabadelvű unitarizmus szabadítja fel a dogmák alól és hozza mindig jobban és jobban felszínre, hogy összeegyeztetve a modern korrall és tudományos haladással, korunk philosophiájával, mint *örök fegyvert* nyújtsa azt át az emberiség számára. -- Példái, melyeket a való életből idézett, hivek és találóak voltak. Örömmel jegyezzük fel, hogy a mi papnőnk most is áhitatszerű figyelemmel hallgatták és lelkesen tapsolták.

Kordán Mariska énekművésznő Händel „Largo“-jának és Saint-Saëns „Szent, szent vagy Isten“-jének bevégzett előadásával szívünket teljesen magával ragadta. S. *Fáy* Szeréna urnőnek, a Nemzeti Színház tagjának, a templomi keretbe teljesen beillő szavallata méltó koronája volt az egésznek.

Krausz G. orgonázott, Józan esperes imádkozott, mint rendesen. A közöcség pedig épült és szívesen gondolt vissza a kedves templomi hangulatra.

Krónikás

Székely András alsó-járai unitárius lelkész.

(*Meghalt 1905. november 23-án.*)

Fájó érzéssel veszem tollamat, hogy egyházközöcségünket kedvelt lapunk útján is értesítem, hogy egy buzgó lelkipásztor, ifju családapa f. év november 29-én megszűnt élni. Egyházközöcségünk elveszti egy lelkiismeretes közkatonáját. Közös veszteségünkben az özvegyen maradott ifju nő, 3 apró gyermek siratja földi boldogságát.

Mi, kik közelebbről voltunk tanui hosszas küzdelmének, láttuk a véget, de mégis gondoltuk, az erős természet hátha megmenti ötét. Távollevő ismerősei, kik néhány éve nem talál-

koztak véle, halála híren méltán csodálkozhatnának, hogy az az erős ifju élet, minő balsors között ért ily hamar véget.

Legyen hát e pár sor a jó lelkipásztor, szerető férj, gondos édes apa, igaz barát emlékének szentelve.

Székely András Verespatakon született 1866-ban. Szülői egyszerű tisztos bányász emberek, ma is életben. Sajnos, az édes apa indulóban az uton, melyen fia megelőzte. Tanulmányait a torockói alsó gimnáziumokban, majd a Kolozsvári főiskolánkba bevégezve, előbb székelykereszturi iskolánkban lesz iskolafőnök. Innen ezelőtt 12 évvel marosi egyházkör Kaál községébe lelkipásztornak rendeltetett ki. Négy évi ott időzése után 1897-ben Alsó-járába lelkésznek. Alsójárai egyházközségünk ma egyike egyházkörünk legjövödelmezőbb egyházközségeinek: de a 49-iki vérfürdő után új alapot teremteni lelkészeinknek nem kis feladata volt. Székely András, mint lelkipásztor megfelelt kötelességének híven, igazán és emberül. Nevéhez az egyházépületek, templom, cimterem, pepi telken melléképületek rendbehozása fűződik. Igaz, az egyházközség intéző férfiai is a haladás emberei. Ez annál is inkább szükséges ott; mert mint nemzetiségi, mint felekezeti szempontból is exponált helyen vagyunk. Az ottani mai r. kath. plébános — mondják — mind meg szeretné keresztelni az unitáriusokat, de olyan vizet — hogy keresztelje, a Jára vize nem ad.

1894-ben lépett házasságra Kolozsvárt Demény Annával. kit, mint iskolás leánykát, maga nevelte — magának. Házasságukból egy fiu s két leánygyermek származott; kik mint méltán kérdezhetnék: vajjon, mi lesz hát velünk?

Igen, mert édes apjuk, ki a közügyért élt, oly korán elhalt, a nyomort hagyta csak örökségül. Ő, a ki a csillagos égben fürkészett, kutató szemeivel nem vette észre, mit követel e földön a rideg való.

Hosszas betegsége következtében mélt. és főt. püspök urunk 1905. október 1 től — 1906. március 31-ig szabad-ságolta. Ez idő alatt a lelkészi teendőket — mint adminisztrátor végeztem helyette November 20-án temetni kellett felmenjek. Napokkal azelőtt kéri környezetét. hívassanak papot. Szólani nem tudott; csak intett, hogy igen s feladjam neki az utolsó vacsorát. Ily nehéz helyzetben soha nem voltam. Az a végső könnyecsepp, mely szemeihől alágördüle, örökre emlékezetes marad életemben. December 2-án a körü papság, Jára felekezetkülömbőség nélkül diszes kíséretével, igaz részvétellel vittük el örökös nyugalomára.

Biró Lajos.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Uj évi üdvözetünk. B. u. é. k. Kerjük fogadja el e helyről mindenik olvasónk s ne vegyétek rossz néven, ha külön nem fogunk küldeni. Ezuttal így teljesítjük kötelességünket.

— **Király ő felsége a főrendiházba** főtiszt. Ferencz József urat hívta be, miután Dániel Gábor főgondnok ur a főgondnoksággal együtt erről is lemondott. A főt. urat sokan üdvözltek ezért, a mi éppen 50 éves jubileumára érkezett meg.

— **Ferencz József püspök jubileuma**
A kollégium tanári és gondnoki kara karácsony szombatját választotta ki, a szeretet ünnepét, hogy a püspök urat papi és tanári működésének fordulóján ünnepelje. Az igazgatóság jegyzőkönyvi-
leg örökitette meg érgemeit s üdvözlő iratát, melyet az összes tanárok és gondnokok aláírtak, testületileg vitte fel. Közma Ferencz f. gondnok sokott ekesszólásával üdvözlölte a főpapot. A tekintette a lefolyt ötven esztendő legkiemelkedőbb mozzanatait s egy egyházi és iskolai élet terén mindenütt a haladás, fejlődés jeleire mutatott. Végül jókívánságai kíséretében átnyújtotta az üdvözlő iratoti A püspök ur meghatottan válaszolt. Nem várta e kitüntetéset mert váratlanul jó, annál kedvesebb. Igaz, hogy az ötven év mesgyéjén a fájdalom érzelmei sem nyomhatók el. De vigasztaló az a tudat, hogy ha van valami haladás az egyházi es iskolai élet terén, abból ő is kivette lelkiismerettel részét. Kéri az ügybuzgó tanári kar támogatását, hogy a miként eddig, ugy ez, után is vállvetve igyekezzenek az egyház és iskola ügyeinek előbbvitelére. A lelkes éljenzés után a tisztelgők a püspöknek ő méltósága előtt is kifejezték jó kívánságaikat.

— **Hódmezővásárhely uj papja Barabás István.** Első ember Barabás István, ki mint gyakorlott pap vállalkozott az alföldi papságra. A nagy homoktenger nem szeretik a hegyek lakói s az elhagyottság sem volt kedvökre. Kéthárom esztendő mulva mindenik bejött ide, ahol jó szomszédokra és szép parochiára talált. Barabás a közügy érde-

kében elhagyta a tordátfalvi csöndes völgyet s hisszük, hogy ott is nagy sikereket fog elérni. Tordátfalván négy és felév alatt új szellemet, új életet teremtett az egyházközségben s a polgári-
ban is. A gyümölcsstenyészésben előljárt, mint főkertész. A gazdákat megtanította, hogy kell gondozni a fákat, hogy kell értékesíteni haszonnal. A község vízhiány miatt szenvedett, a helyet mérnökileg megvizsgáltatta s nem rajta mult, hogy ma nincsen vízvezetéke. Legelőjük nem volt, gondos körültekintéssel olyan szerencsés vásárt eszközölt, a melynek értéke az ár kétszerese. Kiszközölte a faragászat ingyen tanítását és a tanulóknak ingyen szerszámmal való ellátását. Megalakította a gazdakört és ingyen elláttatta mindenféle gazdasági eszközzel. A közegészségügy, közigazgatás és a közvagyonekezelés jó és rossz oldalait megismertette és a lelkiismeretlen emberek községi uralmát megszüntette. Ugy járt el mindenben mint a hűséges lelkipásztor. Hívei nem a falu határáig, hanem Székelykereszturig kísérték s ott is könnyek közt váltak meg tőle. Hódmezővásárhelyt dec. 17-én köszöntött be. Józan esperes volt az iktató pap. A hívek nagy örömmel fogadták és szeretetökkel elhalmozták s most már hiszik, hogy nem sokára diszes templomuk fog lenni, mert az egyházközség lelkes gondnokának Kovács Józsefnek most már olyan segítője lesz, a kivel bizonyosan megvalósíthatják mindazt, a mit akarnak, Ugy legyen!

— **Bölonben** az unitárius egyh. község a papválasztást megejtette. L ő f i Ödön ajtai lelkész kapta a szavazatok nagyrészét és a főt. püspök ur kinevezte, és a munkásságát megkezdte. Reméljük, hogy ebben az esetben a próféta kedves lesz a maga hazájában. Tekintélyes szavazatot kapott még S z á s z András bözödi lelkész.

— **Halálozás.** *Fakabházy Zelma* Jakabházy Gábor és neje Ilyés Julia leánya elhunyt Székelykereszturt december 12-én életének 19 ik évében.

— **Hirek.** Udvarhelymegyét az új főispán azzal biztatta, hogy ő törvényes és alkotmányos lesz. A megye hazafiás férfiai a fejüket rázták s azt válaszolták: csak azért nem hihetjük el, mert nálunk a vadalmáról vágott oltóág még sohasem termett nemes gyümölcsöt, akármilyen nemes volt a törzs. — *A kosárfonást* Mihály György szentuhályi tanító az év végén többeknek betanította és az iskolában kiállítást rendezett, mert a közönség elismerését kiérdemelte. — Udvarhelymegyében a gazdasági egyesület faipari tanfolyamot a jövőben is fog rendezni. Hasznos dolog. — A székely takarékpénztár csődje sok keserűséget okozott a betevőknek, mert felénél több pénzüket oda vesztett. A volt igazgatót Ugron Gáort a kir. tábla 8000 koronára büntette. A károsultak

szívesebben vették volna, ha visszafizették volna legalább a tőkájüket. — A gyümölcs-kertész azt ajánlja, hogy a kertés gazdák szedjenek oltóágot decemberben s ha elkéstek: januárban és február elején s tavaszig vermeljék el.

— **Köszönet.** Ifj. Barabás Sándor és neje Koczka Borbára helybeli lakosok egy ezüstözött araszti poharat adományoztak egyházközségünk részére 28 korona értékben. Szép ajándékukért fogadják a nemes lelkű adakozók e helyen is az egyházközség nevében leghálásabb köszönetemet. Vajha akadnának a buzgó lelkek közt, kik jó tetteikben, nemes cselekedetükben is megmutatnák egyházukhoz való ragaszkodásukat. — Árkos, 1905. december 21. Végh Benjamin unitárius lelkész.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Az új évvel új áldást, új boldogságot és megelégedést kívánunk mindenik olvasónknak. Imádkozunk egy szívvel és egy fohással:

Isten adj hazánk felett,

Tiszta fénylő kék eget!

oszlassd el a nyomasztó nehéz felhőket,
hozd meg a várva-várt békét, oh add
mindenható:

Hogy a nemzet és királya

Egymást jól megértve,

Éljen, haljon királyáért,

S királya is érte! . . .

Hátralékos tartozása annyi egyleti tagnak oly nagy összegben van, hogy ha január és február hónapban mind befolyna, a tavaszon konfirmáló összes gyermekeket ingyen elláthatná a Dávid Ferencz egyesület. Vajha megértenék tisztelt adósaink, milyen kerékkötőnk az a várakozás. Az új évben fizessen mindenki legalább 2 koronát. A hátralék tartozást elfogadjuk a következő hónapokban, de nagy köszönettel vesszük, ha egyszerre mind beküldik.

Új év, új munka. A szerkesztőség most már a 19-ik új évet köszönti. Min-

dig szeretettel csüngöttünk a mi kedves olvasó közönségünkön. Most is, mint mindig, azt vittük elejébe, a mi nekünk legjobb és legkedvesebb volt. Ezután is a régiék leszünk.

A főtitkár, püspök urat decz. 24-én kereste fel a D. F. E. választmánya jubileuma alkalmából. A titkár üdvözölte az érdemes tiszteleti elnököt. A püspök ur szívesen fogadta a figyelmet.

Perczel Ferencznő unitárius népünkhez, a mi kedves atyánkfiaihoz levelet írt Budapestről (lásd 6 lapon.) — Ugyanott bemutatjuk arcképét is, hogy szemtől-szembe lássák olvasóink. Mi azt szeretnők, ha megéreznék az ő jóságos és igazi unitárius szavát, szíve dobogását. Olvassuk el irását nem egyszer, hanem tiszszer is. Vessék elméjükbe szavait, mert nem közönséges nő, hanem apostol szól belőle, olyan, mint Mária, a kiről Jézus azt mondotta volt, hogy a jobb részt választotta.

Dávid Ferencz Egyesület felolvasásai vidéken. Mindenik községben felolvasást tart a lelkész, melyben ismerteti egyháza történelmét, papjait és gondnokait, felolvasást tart a tanító és ismerteti a régi iskolát, a régi és mostani tanítás közötti különbséget. A lel-

kézt bemutatja az egyház nevezetes emlékeit, szent-edényeit, a tanító a régi írotáblát, tankönyveket, falitáblákat. A közönség érdeklődésére bizvást számíthatnak. Érdeklődéssel várjuk az eredményt.

Az egylet pénztárába f. év november 25-től decz 19-ig rendes tagsági díjat fizettek: Fekete Ferencz Kolozsvár 904—905-re, dr. Venetianer Lajos Ujpest 905-re, özv. Perédi Józsefné Pannaceleseh 906-ra, Gámán Dezső, Fekete Gyula, dr. Engel Gáborné, Kovács Abrahánné, dr. Nyiredi Gézáné 905-re, dr. Kiss Ernő 904—905-re, Dengyel Jánosné 902-re, Deák Gyula 906-ra Kolozsvár, Palfi György Tarcsafalva 904-re. Előfizetői díjat fizettek: Barabás Károly Sepsiarokos 904—905-re, dr. Gelei József Bánfihunyad 904—905-re, Palfi János 903-ra. Az aranyostordaköri fiókegylet pénztárába fizettek: Barla Domokos Torda, Horváthi Józsefné 905-re, Bardócz László 903—904-re, Borbély Máténé, Törös János, David Istvánné, Pap Istvánné, Pap Mózes 905-re, Székely Déntsné 905—906-ra. A marosköi fiókegylet pénztárába fizettek: Unitárius egyházközség Nyárádszentmárton 904—90-re, Ürmösi Kálmán, Ürmösi Kálmánné, Gál Károlyné Szentgericze 905-re, Pap Sándor Szentháromság 905-re, Török Elek Nyárádgálfalva 904-re, Kúti Albert Szentgericze 905, Gál Elek Nyárádgálfalva 903—904-re, Kiss Dániel Kaál, Gál Ferencz Szentháromság 905-re, Lőrinczi György, Iszló 901—904-re, Lázár Ferencz Iklánd 904—905-re, Szabó Sándorné Nyárádszentmárton, Márton István Csikfalva 905-re. — Kolozsvárt, 1905. dec. 19-en. Gálfi Lőrincz pénztárnok.

— Unitárius papok a leendő papokért szívesen áldoznak. Ujabbán 4—4 korona adományt vettünk: Gálfi Lőrinc

tanár, Csifó Salamon lelk. tanár (2-ik) és Ferencz József püspök urtól. Uj évre ígértek többen, a minek azért örvendünk, mivel a segély kiosztása január végén az első feleli kolloquium vizsgák után lesz.

A torockói árva leány fölsegelésére adakoztak: Székely Miklos törvsv. bíró ur Torda 2 kor., József Lajos sepsiszentgyörgyi lelkész gyűjtése: Szász Béláné, 2 kor. Útó Béláné 1 kor., József Lajosné 2 kor., Útó András 2 kor., Lőti Gyula 1 kor., együtt 8 kor. Fogadják halas köszönetünket. Egyben értesítjük, hogy az árva leányt egy képezdei tanítónőnél helyeztük el s a D. F. E. választmánya szülői gonddal van iránta. Segítésre még mindig van s lesz is szüksége.

A „Nők Világá”-ról uj év alkalmával kegyesen megemlekezett Perczel Ferenczné küldött az alapra 32 koronát. Vajha többi nő olvasóink is hasonlót tennének

Murányi Farkas Sándor versbe öntötte (lásd 4 lapon igazi magyar érzéseit. Felti a székelyt, felti a magyart, iuti, hogy maradjon hű fia, hű leánya e hazának. A verset szívesen olvassuk, a szavait megfontoljuk.

Tarcsafalvi Albert apró történetekben tanít sok hasznos dologra. Igaz székely. A Nyikó mellett született, a Vargyas vize mellett nőtt nagygyá, kinek írását ma már mindenütt szívesen olvassák.

Deák Miklós lelkész története Szomorú igazság. Sok tanulság van benne. (lásd 7 lapon).

Vass István h-sztpéteri lelkész aggodorára való tekintettel beadta nyugdíjazás iránti kérését.

A keresztény magvető tíz köteté (1890—1900) vássonkötésben eladó. Bővebb felvilágosítást ad: ifj. Veress György Brassóban.

Vándorkönyvtár.

Kiolvasott könyvet, ujságot kérünk azoktól, akiknek fölösleges és küldünk azoknak, akik egy levelezőlapon kériik. Akik adhatnak, írják meg egy levelezőlapon a könyv vagy a lap címét és lakásukat, akik olvasni akarnak, írják meg, a D. F. E. titkárainak, hová küldjük az olvasmányt.